

Zelená púšť

Patrite ku konzumentom palmového oleja? Možno sa to zmení po vzhliadnutí filmu Zelená púšť, ktorý patrí do kategórie amatérskych filmov a objasňuje, čo všetko jeho produkcia spôsobuje. Svojou celkovou kvalitou a myšlienkovým posolstvom Zelená púšť rozhodne nezaostáva za profesionálnymi filmami. Preto sme oslovili jeho tvorca – slovenského študenta prírodných vied Karlovej univerzity v Prahe – Michala Gálika.

Váš film Zelená púšť, zaradený do kategórie amatérskych filmov, príjemne prekvapil celkovou úrovňou – kamera, strih, hudba. Ďalším prekvapením bolo zistenie, že študujete prírodné vedy. Ako ste sa dostali k filmovaniu?

Ďakujem, som veľmi rád, že sa film páčil. Už v puberte som si rád natáčal rôzne videoklipy, ale nikdy to nebolo nič seriózne. Môj brat študuje dokumentaristiku, takže zrejme aj to ma trochu inšpirovalo. Už dlhšie vo mne driemala myšlienka, že by som rád upozornil na niektoré problémy dnešného sveta a prispel aspoň svojou troškou k ich riešeniu. Film považujem za veľmi atraktívne médium, pretože dokáže zasiahnuť veľký počet ľudí a divákovi nielenže poskytne informácie, ale autor má možnosť preniesť na diváka aj konkrétne emócie. To mi ako prírodovedcovi vo vede veľmi chýbalo, a preto som sa rozhodol, že sa pustím do tvorby filmu.

Čo bolo pre vás na tvorbe filmu najťažšie?

Keďže som sa rozhodol, že film si budem produkovať sám a nebudem ho nijako komerčne využívať, tak najťažšie pre mňa bolo ostať dostatočne motivovaný. V niektorých kritických okamihoch som sa musel v myslí vrátiť naspäť na Borneo a premietnuť si spomienky na smutné pohľady orangutanov v malých klietkach a nekonečné, zdevastované územia, ktoré boli kedysi pokryté pralesom. Vtedy som si hovoril, že to predsa nemôžem nechať tak. To mi dodávalo energiu ďalej pokračovať a robiť všetko, aby som

Vyrúbaním dažďového pralesa kvôli palmovým plantážam strácajú nielen orangutany svoje prirodzené prostredie

film dokončil aj napriek veľkým časovým a finančným investíciám. Na druhej strane musím povedať, že proces tvorby filmu ma veľmi bavil a naplňal, pretože ako amatér som si na vlastnej koži vyskúšal všetky remeslá, ktoré s tým súvisia – réžiu, kameru, zvuk, scenár, strih a tiež propagáciu a distribúciu filmu.

Už samotný názov – Zelená púšť zaujme svojou rozporuplnosťou.

Termín Zelená púšť označuje problém, o ktorom je celý film. Sú to monokultúrne plantáže palmy olejnej v juhovýchodnej Ázii, ktoré postupne nahrádzajú čoraz väčšie plochy pôvodného primárneho dažďového pralesa. Rozdiel medzi pralesom a plantážou je ten, že na plantáži nie sú schopné prežiť takmer žiadne zvieratá, takže z hľadiska biodiverzity je palmová plantáž to isté ako púšť aj napriek tomu, že je plná zelenej farby. Paradoxné na tom celom je, že sme to my, konzumenti palmového oleja, ktorí nevedomky poháňame túto konverziu pralesa na palmové plantáže.

Váš film upozorňuje na množstvo problémov, o ktorých veľa ľudí nevie.

Je to preto, že problém s palmovým olejom je veľmi mladá záležitosť. Najväčšia expanzia palmových plantáží prebehla v posledných 5 až 10 rokoch. Ja osobne som o tomto probléme tiež veľa nevedel, až kým som sa nedostal na Borneo a všetko videl na vlastné oči.

Podľa vás prečo tamojšia vláda nie je schopná korigovať zakladanie plantáží?

To by bolo ideálne riešenie, keby tamojšia vláda jednoducho zakázala ďalšie drancovanie dažďových pralesov. Ale stretávame sa tu, bohužiaľ, s korupciou. Aj tu platí, že kto má

Všade je zeleň, a predsa označenie púšť „sedi“

v rukách peniaze, má v rukách aj moc. Tým poukazujem na veľké palmové spoločnosti, ktoré s vládou úzko spolupracujú.

Film ukazuje, ako v prírode všetko so všetkým súvisí. Vyrúbanie veľkých plôch dažďových pralesov spustilo celý rad negatívnych následkov.

Svet je prepojený viac, ako si myslíme. Obávam sa, že negatívne následky výrubu pralesov nás ešte len čakajú a ťažko predpovedať, v akej forme. Na Borneu je už dnes možné sledovať zníženie kvality života miestnych ľudí a tiež smutný osud zvierat, ako sú orangutany a gibony, ktoré prichádzajú o svoj prirodzený domov.

S akými ohlasmi sa film zatiaľ stretol?

Musím sa priznať, že s ohlasmi na film som bol veľmi príjemne prekvapený. Je vidieť, že ľudia k týmto problémom nie sú ľahostajní a film šíria rôznymi kanálmi ďalej. Najviac ma však teší, že aj s pomocou filmu začala vznikať kampaň proti palmovému oleju a začali sa združovať ľudia, ktorí chcú podnikať konkrétne kroky, ako problém v budúcnosti riešiť. To mi dodalo pocit zadosťučinenia, že celý projekt mal zmysel.

Čo pozitívne pre vás priniesol pobyt na Borneu?

Utvrdil ma v tom, že ak človek má nejakú myšlienku a chce ju uskutočniť, tak sa do toho jednoducho musí pustiť naplno a nič mu nemôže stať v ceste. A to neplatí len pre film, ale pre všetky stránky života. Zároveň som prostredníctvom filmu získal množstvo ďalších kontaktov z oblasti ochrany prírody, ktorej by som sa v budúcnosti veľmi rád venoval.

Michal Gálik – tvorca filmu Zelená púšť medzi domorodcami na Borneu

Plánujete v budúcnosti podobné aktivity?

Určite áno. Toto bol môj prvý dokumentárny film a pevne dúfam, že nie posledný. V súčasnosti pracujem na druhom filme, ktorý som nakrúcal v zime 2012 v africkom Kamerune. Tentokrát ale ide o menej depresívnu tému, práve naopak, bude to inšpiratívny a motivačný príbeh o človeku, ktorý sa rozhodol obnoviť bohaté horské pralesy pri svojej dedinke a už niekoľko rokov preto chodieval do okolia vysádzať tisícky stromov. Ak všetko pôjde podľa plánu, čo človek nikdy nevie, tak veľmi rád zasväťím svoj život tvorbe dokumentov o prírode a predovšetkým jej ochrane.

Podľa vás ako prírodovedca – čo je najzávažnejším problémom našej planéty v súčasnosti?

Tých problémov je dnes tak veľa, že človek sa v nich stráca a je ťažké sa v nich

orientovať. Zo všetkých strán sa na nás hrnú informácie, že nám príroda mizne pred vlastnými očami, roztápajú sa ľadovce a dochádza ku globálnemu otepľovaniu, tretina populácie planéty trpí nedostatkom základných životných potrieb atď. Je naozaj ťažké pokúšať sa tieto informácie vstrebať. Na žiaden z týchto problémov neexistuje jednoduché a okamžité riešenie. Podľa môjho názoru je najvšeobecnejší problém ten, že ľudia prestávajú „premýšľať“ svojím srdcom, strácajú tak pôvodné morálne hodnoty a nechávajú sa oklamať okamžitým ziskom a pohodlím. Netuším, ako tento problém vyriešiť, to už musí každý jedinec ovplyvniť sám. Mali by sme si uvedomiť, že všetci žijeme na tejto planéte spoločne. Každý z nás je svojím spôsobom zodpovedný za to, čo sa tu deje a všetci máme potenciál na to, aby sme to zmenili.

Iveta Lanáková